

SPREKEN EN SCHRIJVEN.

(Ingezonden.)

Spreeken en schrijven, welk wèl opgevoed man heeft niet beide in zijne magt? Wie kan niet door beide zijne gedachten uitdrukken en wedergeven? Wie niet, waar het gevorderd wordt, zijne belangen voordragen en voorstaan?

Mogt het antwoord voor ons Vaderland geheel toestemmend zijn! En toch, ieder zal met ons erkennen, dat nog veel moet veranderd worden eer men dat toestemmend antwoord geven kan. Men zal ons gereedelijk toegeven, dat lang niet elk beschaafd man zóó spreken en schrijven kan, als dat in den tegenwoordigen tijd van openbaarheid wenschelijk, ja noodig is. Met het spreken toch wordt niet enkel bedoeld het voeren van een dagelijksch gesprek, maar ook het woordvoeren in beslotene of openbare vergaderingen, te midden van een aantal menschen; en met het schrijven niet eene gewone briefwisseling, maar ook het stellen van memoriën en het in druk kenbaar maken van zijne denkbeelden aan het publiek daar buiten. En kan aan die vereischten elk wèl opgevoed man ten onzent voldoen? Wat kennis aangaat, gemiddeld voorzeker ja, maar over 't algemeen ontbreekt de gewoonte die vooral hierin onontbeerlijk is. De praktijk moet hier een ieder zijne eigene krachten doen kennen, en daar waar goede kiemen zijn, die ontwikkelen, want ook hier geldt het zeer juiste Duitsche spreekwoord: „Oefening maakt den meester.” Hoe velen beschouwen niet datgene als onmogelijk, wat zij nog nooit beproefd hebben, en zien vaak tot hunne verbazing, na de eerste genomene proeve, dat „vouloir pouvoir” is, en dat het alleen van eigen wil afhangt, om mede deel te nemen aan de algemeene zaak, die openbaar behandeld wil en moet worden, opdat niemand langer vreemdeling zij in de belangen van allen en dus ook van een' ieder afzonderlijk. Hoe dikwijls toch gebeurt het niet, dat men waarlijk bekwame menschen ontmoet, over wier juist en scherpzinnig oordeel men verbaasd staat wanneer men in het dagelijksch verkeer met hen over het een of ander vraagstuk spreekt, maar die, wanneer men van hen verlangt

dat zij hunne gedachten op het papier zullen brengen, opdat ook anderen nut zullen hebben van hunne kennis, ronduit verklaren, dat zij daartoe geene mogelijkheid zien, omdat zij de zaak, ja, wel begrijpen, maar niet bij magte zijn de verschillende punten van elkander te scheiden en zoo geleidelijk op elkander te doen volgen en uit een te zetten, als noodig is om een' ander' hunne meening geheel te doen vatten. Zij klagen over gebrek aan woorden, over de moeijelijkheid om die bepaalde uitdrukkingen te vinden, die eenig en alleen hunne meening kunnen wedergeven, en wanneer zij een gedeelte hebben afgeschreven, blijkt hun bij het nalezen, dat zij nog maar half hun gevoelen hebben blootgelegd, en zij zouden nog wel zóó veel tusschen de verschillende punten willen inlasschen, dat het geheel niet alleen te lang, maar ook zoo breedvoerig en breedsprakig zou worden, dat de verlangde duidelijkheid juist onduidelijkheid worden zou. Zij klagen over de menigte van denkbeelden, die in hun hoofd verward door elkander liggen, terwijl zij de wan missen, om het kaf van het koren te scheiden. Velen ook erkennen dat het wenschelijk zijn zou wanneer ieder waarlijk bekwaam man zich niet beperkte tot het mededeelen van zijn gevoelen in het dagelijksch gesprek of in vergaderingen, maar de pen opnam en zijn oordeel openbaar maakte, opdat ook voor anderen zijn licht mogt schijnen, maar wanneer het op de toepassing daarvan op hen zelve aankomt, dan verschuilen zij zich achter de meening, dat er reeds zoo veel wordt gedrukt, dat het hun niet gegeven is als schrijvers op te treden, dat daarvoor bepaalde studie, bepaalde opleiding vereischt wordt enz. Het schrijven is, volgens hen, het uitsluitend eigendomsregt van geletterden, die aan de eene of andere Hoogeschool een graad verkregen hebben, alsof die opleiding tevens het verstand gaf en die graad altijd het bewijs ware van groote bekwaamheden! Tot schrijven is een ieder bevoegd, die bij kennis van het onderwerp dat hij behandelt, tevens het vermogen bezit om zijn gevoelen duidelijk uit te drukken, en dat laatste bezit een ieder die een goed oordeel heeft, wanneer hij zich slechts de moeite wil geven, zijne denkbeelden te regelen en in een ietwat deftiger vorm weder te geven dan hij in het gewoon gesprek doen zou. Niet de studie of de vorm, maar het juist oordeel maakt den goeden schrijver.

Voor al bij kooplieden bestaat die vrees, die angstvalligheid tot schrijven, en toch — voor geen stand onzer maatschappij ware het meer wenschelijk dat dit vooroordeel weggenomen wierd, dan juist voor den handelsstand. Wat biedt onze litteratuur over handelszaken aan? Immers niets, dan wat geletterden, en dus practisch met den handel onbekenden, nu en dan leveren. Is er hier te lande een enkel bepaald

tijdschrift voor den handel, een enkel orgaan, waarin de belangen van handel en scheepvaart worden besproken, voorgestaan of aan het daarbuiten staande publiek medegedeeld en duidelijk gemaakt? Kunnen wij roemen op een tijdschrift als de Engelsche Economist, dat gedurig alle wisselingen en veranderingen in den handel nagaat en er het voor en tegen van wikt en weegt? Of moeten wij niet, als nu b. v. bij de laatst plotselinge en door bijna niemand voorziene rijzing der graanprijzen, tasten naar dat Engelsche blad, om de oorzaken van dat verschijnsel te vernemen en de gronden voor de waarschijnlijke al of niet voortdoring daarvan, (toch waarlijk gewigtig genoeg voor alle kooplui!) aan ons eigen oordeel te toetsen? En bij het groot verschil van gevoelen, dat zich, om bij het voorbeeld van de rijzing der graanprijzen te blijven, juist hier te lande bij velen openbaart met dat van den Economist, heeft één bevoegd beoordeelaar zich de zaak aangetrokken en zijne meening daartegen doen kennen? Ieder erkent het wenschelijke, maar ieder deinst terug om het voorbeeld te geven.

Het is evenzoo met het spreken in 't openbaar. Er zijn congressen en vereenigingen over allerlei soort van zaken, die vaak goede, ja schoone vruchten dragen, maar voor de belangen van den handel en de scheepvaart, geene. Vreest men dáár geheimen te zullen moeten mededeelen, die nu juist door het uitsluitend bezit eene mild vloeiende bron van winsten zijn? Ach! er bestaan zoo weinig andere geheimen in handel en scheepvaart, dan die van ieders kennis en bekwaamheden, en deze zullen juist vermeerderd in plaats van verminderd worden, wanneer men onder menschen van gelijk beroep de algemeene belangen behandelde en de een door de mededeelingen en het vernemen van het gevoelen van den ander, zijn eigen gezigtskring verruimen en verhelderen kon. Men zou zoo nuttig op het algemeen kunnen inwerken en zoo veel voorlichting kunnen geven aan de Regering en de Vertegenwoordiging van het volk, even als nu reeds de Kamers van Koophandel, dank zij der verbeterde wijze harer zamenstelling, die zoo vele nieuwe krachtiger en frisscher elementen in haar gebragt heeft, zoo uitnemend doen, en wel op eene wijze zoo gunstig afstekende bij de vroegere. Ook tot spreken in 't openbaar is een ieder in staat, wanneer hij maar, even als bij de vereischten om te schrijven, het onderwerp kent waarover hij spreekt en zich de moeite geeft om geleidelijk zijne meening kenbaar te maken, wat men immers in het dagelijksch verkeer zoo gaarne doet, als men onder goede vrienden om den haard gezeten, over het een of ander punt van gedachten wisselt?

Maar de vrijmoedigheid ontbreekt mij, zegt menigeen. De vrij-

moedigheid? Zijt gij dan zoo weinig gewoon een eigen oordeel te hebben en loopt gij meest aan den leiband van anderen? Als dat het geval is, neen, dan voorzeker is het beter niet in 't openbaar te spreken, want zonder zelfstandigheid doet men nooit iets goeds. Trouwens, dat willen wij ook van niemand onderstellen. Maar als gij voor u zelve overtuigd zijt dat uw gevoelen juist is, waarom het dan ook niet openlijk uitgesproken? Ieder verstandig man moet toch „le courage „de son opinion” hebben! Of zijt gij bevreesd voor eene verkeerde beoordeeling van anderen? Die valt u toch ten deele, al treedt gij niet in 't openbaar op. Ieder neemt toch het regt om u gunstig of ongunstig te beoordeelen, al naar mate hem zulks goeddunkt en waartegen gij niets doen kunt, zelfs in den kleinen kring waarin gij u beweegt. Hoe nederig, hoe bescheiden gij ook zijn moogt, aan eene beoordeeling van anderen, soms zelfs aan eene scheve, ja aan eene veroordeeling, staat gij altijd bloot. Zijt gij voortvarend — men beschuldigt u van drift en overmoed; zijt gij voorzigtig — men laakt uwe halfheid, en de fabel van den boer met zijn' ezel zult gij altijd aan u zelve bewaarheid vinden. Wildet gij dat ontloopen, gij zoudt eene onmogelijkheid begeeren. Al gingt gij het leven leiden van een kluizenaar, ver van de wereld met al haar gewoel, toch zou de spot, en dan wel de regtmatige en verdiende spot van de menschen u ook daar zelfs bereiken.

Is het geen vrees voor het oordeel van anderen die u het stilzwijgen doet bewaren, ook daar waar uw pligt spreken gebiedt, is het dan omdat gij dat oordeel niet verlangt te weten, daar gij overtuigd zijt dat alleen het uwe juist is? Dat ware een eigenwaan die nooit beter zou kunnen genezen worden, dan juist door het oordeel van meer bekwame menschen dan gij te vernemen, want ten spijt van uw ongenoegen zoudt gij toch moeten erkennen dat gij verkeerd, en uw beoordeelaar juist gezien had.

Waarlijk, wij wenschen niet dat de handelaar bepaald auteur of openbaar spreker zal worden, boeken zal gaan schrijven waar kantoorwerk hem wacht, veel minder dat hij zijn tijd zal verspillen aan het zoeken naar fraaije woorden en kunstmatige wendingen van stijl, waar een goed rond woord voldoende is, maar hij geve openlijk zijne meening te kennen in zaken van algemeen belang, in vraagstukken die aan de orde van den dag zijn en waarover al het schrijven van onbekende theoristen meer kwaad dan goed doet. Die gelegenheden komen genoeg voor, ja ze bieden zich dagelijks ongevraagd aan, en wel in grooter getale dan men zelf verlangt, want wie het beproeven wil, hij zal zich meer verlegen vinden over de keus van het beste onderwerp bij

den rijkdom van belangrijke punten die hij voor zijnen geest ziet opkomen, dan over het zoeken naar een vraagstuk den handel waardig. Heeft men de keuze gedaan en zijne gedachten daarover bepaald en geregeld, dan komen de woorden als van zelf te voorschijn, en men ziet zijne gedachten sneller en beter voor zich, zwart op wit, op het papier uitgedrukt, dan men vroeger zou hebben kunnen denken. Is de eerste proef gelukt, de tweede gaat nog makkelijker, en zoo denkt men ten laatste niet meer aan de moeilijkheid, die eerst zòd groot geacht werd, dat ze zelfs onoverkomelijk scheen.

Gelegenheid tot schrijven en spreken over handel en scheepvaart bestaat er genoeg in ons land, al is het dan ook dat wij tot nog toe een bepaald orgaan daarvoor moeten missen; maar dat zal niet langer ontbreken, wanneer de elementen tot opbouw voorhanden zijn. Ditzelfde Tijdschrift waarin wij tot u spreken, het biedt eene ruime en waarlijk verlokkenende gelegenheid aan tot schrijven. De onderwerpen die daarin behandeld worden, zijn geheel van praktischen aard en worden op eene wijze voorgedagen, die niet alleen verstaanbaar en begrijpelijk is voor een ieder, maar waaraan ook de vorm geen hooger eischen doet van kennis van taal en stijl, dan de meest natuurlijke en meest bescheidenen, die van duidelijkheid. De Redacteur — zijne ons bekende welwillendheid en zijn zucht tot bevordering van volkswelvaart, niet alleen op den titel van zijn Tijdschrift met groote letters prijken, maar duidelijk uit ieder stuk van den inhoud als in 't oog springende — staan ons borg voor de gereede opneming van alle opstellen, die onderwerpen van handel, scheepvaart of andere takken van volksbestaan duidelijk en praktisch behandelen. En gelegenheid tot spreken, ja, tot het leeren om voor de vuist zijne gedachten aan anderen weder te geven, ze bestaat te Amsterdam, te Haarlem, te 's Gravenhage, (*) mogten wij zeggen in elke stad van ons land! Geloof niet dat zucht tot ten toon spreiding van groote bekwaamheden daarbij ten zetel zit, geenszins, het doel is om zich nuttig bezig te houden en bij het voordeel om met anderen over verschillende onderwerpen van gedachten te wisselen, tevens eenige gemakkelijkerheid te verkrijgen om geleidelijk en vloeiend dadelijk de juiste uitdrukkingen voor zijne meening te vinden, en zoo doende in staat te zijn overal zijn gevoelen te zeggen, waar de omstandigheden dit vereischen of wenschelijk maken.

De Vrijdagsche Vereeniging te Amsterdam heeft de eer de eer-

(*) Verg. o. a. Economist, 1853, pag. 62.

ste te zijn, die zich tot dat doel hier te lande gevestigd heeft. Ze werd opgericht met het doel om alle onderwerpen, uitgenomen godsdienstige kwestieën, tot vermijding van tweespalt, te behandelen, en onder hare oprichters en leden mag men vele namen noemen, die in 's lands vergaderzaal, aan de balie en in andere gewichtige betrekkingen, met eere vermeld worden. Spoedig werd ze opgevolgd door de Vereeniging: Handel en Nijverheid, die zich bepaaldelijk voorstelde punten van handel, nijverheid, scheepvaart en staathuishoudkunde te behandelen, waarvan in den aanvang alleen kooplieden mogten zijn, maar waarin nu allen toegelaten worden, die in deze onderwerpen belang stellen. Op de wekelijksche vergaderingen wordt elken avond eene stelling, die acht dagen te voren gedrukt aan alle leden is toegezonden, door een der leden voor de vuist verdedigd en daarop een ieder die zulks verlangt tot de oppositie toegelaten, waarna de verdediger de opposanten beantwoordt en de stelling onveranderd of geamendeerd, bij stemming aan de goed- of afkeuring der leden wordt overgelaten. Eene betere wijze tot het behandelen van nuttige onderwerpen en tot het leeren om voor de vuist te spreken, kan wel moeilijk worden gevonden, en toch — beide Vereenigingen mogen bij lange na niet meer op die warme belangstelling en die krachtige ondersteuning roemen, die tot den voortdurenden bloei van zulke Vereenigingen zoo onmisbaar zijn. Niet alleen dat slechts een gering aantal de leden de vergaderingen bijwoont, maar zelfs het verkrijgen van een genoegzaam aantal sprekers om de werkzaamheden geregeld elke week voort te zetten, wordt al moeilijker en moeilijker. De Vereenigingen te 's Gravenhage en te Haarlem zijn de beide Amsterdamsche spoedig gevolgd; wij hopen dat ze meer belangstelling zullen blijven ondervinden, dan met die in de hoofdstad helaas! het geval is.

Van waar dat gebrek aan deelneming en belangstelling? Toch wel niet om de keuze van onderwerpen die behandeld worden. Immers die te veranderen en te verbeteren, ligt binnen den kring en de bevoegdheid van ieder lid, want niemand kiest de stof, dan de leden zelf. Is het onverschilligheid? Maar hoe kan deze voor dergelijke Vereenigingen gezocht worden in een' tijd als de onze, nu de public spirit juist meer en meer ontwaakt en zich zoowel vertoont in het openbaar zijn van bijna alle vergaderingen der Regerings-ligchamen, als in de vele congressen die telken jare in aantal toenemen. Is het ongewoonte? Meent men dat het met onzen stiller volksaard niet overeenkomt? Die ongewoonte zal spoedig verdwijnen, wanneer men de proef van eigen krachten genomen heeft, en in een land,

dat juist roem dragen mag op de inmenging zijner burgers in alle regeringsdaden van oude tijden her, kan men het toch niet strijdig met den volksaard noemen, wanneer de burgers zich vereenigen om belangrijke vraagstukken van den tijd onderling te behandelen.

De gelegenheid tot schrijven en spreken wordt den handelaar hier te lande alzoo ruimschoots geboden. Hij make er gebruik van, tot eigen en anderer voordeel. Het vreemde wijkt spoedig voor de gewoonte. Men ziet geen bezwaar om lastige modes in kleeding en manieren stipt te volgen, al zijn ze nog zoo vreemd en uitheemsch en weinig in overeenstemming met het volkskarakter, de zeden, gewoonten en het klimaat: waarom dan niet evenzoo de bezwaren, zoo die er zijn, overwonnen, als men nuttige uitkomsten daardoor kan verkrijgen? Men vreeze niet dat de een fraaijer en sierlijker schrijven en spreken zal dan de ander. Is dat verschil niet overal zichtbaar, en hoe zou eenige vooruitgang mogelijk zijn, wanneer niemand een begin wilde maken, uit vrees van door een ander te worden overtroffen? Neen, de proef genomen en wij staan in voor een goeden uitslag.

Meent men echter dat al dat schrijven en spreken nutteloos is; beschouwt men het enkel als voedsel tot zelfverheffing en eigenwaan, en oordeelt men dat het algemeen belang er meer door geschaad dan gebaat wordt: welnu, men bewijze ons dit op goede gronden; de kolommen van dit Tijdschrift zullen er zeker gaarne voor open gesteld worden en wij beloven, geen antwoord te zullen schuldig blijven. Het zou juist eene schoone gelegenheid zijn om een begin te maken met de verwezenlijking van ons doel.

Amsterdam.

P. N. MULLER.
